

Tromsø domkirke. Første påskedag 2026

Tekst: Luk 24,1-9 (12)

Første påskedagsfortellingen går rett inn i selve senteret i den kristne trua. Kjernen. Det aller mest sentrale. Her står det hele og vipper. Ikke for det, kristendom har i seg selv mange verdier; kristendommen har hatt enorm betydning for landet vårt; kulturelt, i litteraturen, musikken, kunsten, arkitektur, i utviklingen av fattigdomsvesen og sykehusvesen, lovverk osv. Kristendommen har prega samfunnet i en så stor grad at det umulig å tenke seg hvordan Norge hadde vært uten kristendommen. Tenk bare på flagget, et stort kors. Og nasjonsbyggingen. Ja, på godt og vondt. Nasjon og religion gikk hånd i hånd. En dyp påvirkning i 1000 år. Som gjør det svært kortsiktig å ikke gi opplæring i kristendom, forståelse av denne arven, og kulturen fordi det handler om våre røtter og vår identitet uavhengig om hva vi personlig skulle tro. Også for å kunne kritisere kristendommen, må en forstå den, forstå innholdet og forstå virkningene av den. Dessverre er mye av kritikken mot kristendom kunnskapsløs og overfladisk, dessverre også for kirka selv som trenger kritikk. Kritikk av kirke og kristendom er ikke et problem. Tvert imot er Bibelen selv faktisk full av religionskritikk.

Men likevel, alt dette til tross – det er noe langt viktigere enn dette, første påskedag handler om. Det er mye mer i spill. Første påskedag handler ikke om kulturarv, men om eksistens, om liv, om livet vårt. Hvordan det er å forstå.

Og her dirrer denne påskedagsteksten fra Lukasevangeliet, det tredje evangeliet. Det som starter med Maria som skal bli med barn – ja også der en engel. Navngitt, Gabriel, - her annerledes; to menn i skinnende klær. Og legg merke til: kvinner – i starten av evangeliet: Maria, Jesu mor - og i slutten av evangeliet ved graven; Maria Magdalena, Johanna og Maria Jakobs mor, sammen med andre kvinner. Bare det er forbausende; at kvinner innehar de mest sentrale posisjonene der det gjelder som mest. Ja her, i forlengelsen av vår tekst, står det til og med at budskapet ble avvist av mennene, apostlene; «Men de mente det var løst snakk og trodde dem ikke». Egentlig er ordet enda klarere på gresk, de trodde det var tøv¹. Likevel står Peter opp for det er tidlig morgen, og løper til graven. Det ligner på begynnelsen av evangeliet hvor det også er en mann som ikke tror på det engelen Gabriel

¹ Gresk: léros, samme stamme som i ordet delirious på engelsk

sier – en prest, Sakarja. Engelen forteller at han og Elisabeth, kona, skal bli med barn. Det skjer inne i tempelet hvor han gjør tjeneste. Han er skeptisk, de er gamle. Dette er ikke mulig. En holdning helt i motsetning til Maria som sier «La det skje med meg som du har sagt».

I både begynnelsen og slutten av evangeliet har kvinner en hovedrolle, og begge steder i kontrast til menn som ikke tror, eller i alle fall vakler veldig. Vi snakker om et gjennompatriarkalsk samfunn. Dette er ikke tilfeldig. Gud åpenbarer seg annerledes enn vi tror og regner med. Det er vel heller ikke tilfeldig at i den norske tekstrekka kuttet teksten før navnene på kvinnene nevnes og setningen om apostlene mente det var løst snakk.

Men dere har fått høre disse ordene i dag, og de står der jo i Bibelen vår.

Kvinnene kommer med oljer og salver. Smøre den døde kroppen inn. En kjærlighetshandling. Men for en skuffelse. Han de trodde så mye på, han de hadde fulgt- er død, på den mest pinefulle måte sammen med banditter – men de kommer. Dette også et tegn. Salving med olje var en rituell handling som symboliserer innvielse til en spesiell tjeneste. Kongene ble salvet. Og Messias og Kristus betyr nettopp den salvede. Bibelen forteller at en kvinne, navngitt i Johannesevangeliet til å være Maria, søster til Marta, hadde salvet ham. Det som var profetenes oppgave, å salve konger. Igjen bryter tekstene kjønnsnormene, og peker ut over noe – ut i det ubegripelige. Er denne korsfestede mannen den salvede? Kongen?

Så sprenges grensene: Han er ikke der. Og disse to mennene i skinnende klær sier det ufattelige – som sprenger alt av kulturarv og setter alt i spill: «Hvorfor leter dere etter den levende blant de døde? Han er ikke her. Han har stått opp.»

Dette er kristendommens kjernesetning – som gjør at kristendom ikke først og fremst er en religion, eller kulturarv, men noe helt annet, og langt mer. For her oppheves døden, og tiden, her overmannes ondskaper og brutaliteten, ja her dør brutaliteten, her knyttes Gud og menneske sammen.

«Den levende» – som Jesus kalles, er her. Og mennesket kan få høre til den levende. Mennesket er ikke alene. Ordene vi sier ute på en grav, har et tredje ledd: Av jord er du kommet – ja vi vet. Til jord skal du bli. Ja, vi vet så altfor godt. Men: det ufattelige tredje utsagnet; «av jorden skal du igjen oppstå». Her går kristendom fra å være en interessant religion til å bli noe

som vi kan leve og dø på, noe å holde fast i, noe som setter meg og deg inn i den store sammenhengen – liv og evighet, håp, troen på at en dag skal Guds vilje skje, Guds rike skal komme – ondskaper og uretten, brutaliteten og krig overvinnnes av en som for ned til dødsriket – var der, og overvant døden og ondskaper krefter. Og som skal komme igjen. Den levende. Og hos den levende skal vi leve våre liv, og prøve å følge etter. Å prøve å bidra til liv og kjærlighet og rettferdighet. Et ufattelig håp, ikke minst når vi sørger, når en kjær er død, eller når smerten er så til stede, eller ensomhet, eller håpløshet, eller mening er borte. Eller når vi ser verden gå i feil retning, naturen ødelegges, verdier kollapser, de svakeste trækkes på. Det er en som er sterkere, som var her – i smerten – som vandret rundt i det okkuperte landskapet, kjente på både de vanlige syndene og smålighetene: hvem er størst blant oss, misunnelse, sladder, kiv, og de store fryktelige syndene: forræderi, tortur, vold, urett, løgn. Og overvant det. Et menneske så fylt av kjærlighet – og av kraft at kjærligheten overvant det. Så gjennomstrømmet av Guds kraft at han var og er den levende.

Dette er det dypeste budskapet i den kristne trua: At kjærligheten er sterkere enn ondskap, at det finnes en levende blant de døde, som vi kan følge.

Jeg sier ikke at dette er så lett å tro på alltid. Kvinnene vendte tilbake og fortalte mennene, som mente det var løst snakk. Og presten Sakarja var tvilende der foran alteret i tempelet når engelen kom. Vi er jo for gamle til å få barn. Sånt skjer ikke. Jeg er glad for all denne tvilen i Nye Testamentet, ja i Det Gamle også. Menneskene der er som oss. De tror og tviler om hverandre, og dette er ikke sensurert vekk. I den første kristne kirka måtte Peter, den store lederen leve med fortellingen om hans svik, den levde videre mens han arbeidet med å bre ut evangeliet. Tomas, fortellingen om hans tvil, levde, Paulus, historien om hans forfølgelse av de kristne, var der.

Å tro er, tror jeg er med all vår bagasje, tanker, liv, hendelser, fortellinger, lene seg til dette budskapet og til denne personen – den levende – og be om å få være med på ferden, med i livet. Å be – må du Jesus være med meg i mitt liv. I alt. Og å tro at oppstandelsens krefter er til stede i tilværelsen. Selv om det mange ganger ser så mørkt ut.

Jeg synes naturen selv peker på mysteriet i oppstandelsen. På vinteren, når alt er dekket av snø, ville det være vanskelig å tro det – om jeg ikke hadde opplevd våren før – å tro at om noen måneder er det lauv på trærne, grønt

grass, blomster som stikker hodet opp av jorda. Blomsterløken jeg la ned i jorda i oktober – presser seg opp, av og til gjennom snøen. Livets krefter sterkere enn døden, mørket.

Biskop Solveig Fiske ble spurt; hva er den største åndelige erfaringen du har hatt – det er å føde et barn, bli mor, svarte hun, og skapte noe overraskelse. Det naturlige, men likevel det ufattelige – et barn bli til.

Underne i det daglige – i skapelsen – naturen synes jeg peker hen mot dette underet – det mest ufattelige under – det lille barnet som ble født, skapt, hører til i liv – men også evighet. Hører til den levende. Vi hører til den levende. Og vi gjør det sammen. Og skulle din tro være svak, vær med i fellesskapet, les trosbekjennelsen sammen med oss andre, syng med oss andre, be, lytt, la deg bæres, motta nattverden. Og så en dag er det kanskje du som har overskudd av glede og tro og kan bære en annen. Kristen tro er ikke bare noe individuelt – jo det også, men også et vi: Fader Vår. La oss be. La kirkens tro bære deg når troen er svak. For kirken er som et skip, en båt, vi er sammen på veien. Ja de første kristne ble kalt veien. «De som hører Veien til» (Apg. 9,2). Vi seiler sammen med den levende, Jesus Kristus, den salvede, vi går på Veien, hører til den.

Og mens vi seiler forsøker vi å kjempe mot dødens og brutalitetens krefter, ondskap, mørke, det som tvinger mennesker ut av fellesskap, i ensomhet, alenegang og fattigdom. Vi tror på fellesskapet, vi tror på et vi, vi tror på at Guds vilje skal skje, Guds rike komme, Vi tror på rettferdighet. Vi tror på den levende, Jesus Kristus den salvede. Vi tror på kjærligheten som er sterkere enn døden.

Ære være Skaperen, Frigjøreren og Livgiveren som var, er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.